

บทความวิจัย

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลระนอง

Teacher Development Model using Lesson Study Development Through
Professional Learning Community to Promote Teacher Learning Management
Quality of Anuban Ranong School

มนตรี สัจจชุม

Montree Sungchum

โรงเรียนอนุบาลระนอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

Anuban Ranong School, Ranong Primary Educational Service Area Office

Email: sungchum2@gmail.com

Received 21 February 2022; Revised 30 June 2022; Accepted 30 June 2022

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the components and approaches to promote learning management of teachers; 2) to establish and examine the quality of a teacher development model by using lesson study development through professional learning community. 3) to study the effect of using the teacher development model using lesson study development through the professional learning community 4) to assess and improve teacher development model by using lesson study development through professional learning community that promote learning management of Anuban Ranong school's teachers. The research was divided into 4 steps: 1) a study of the composition and approach of teachers' learning management; 2) the creation and examination of the quality of the teacher development model; 3) a study of the results of using a teacher development model; and 4) to assess and improve teacher development model by using collaborative lesson development through professional learning community that promote learning management of teachers in Anuban Ranong School. The tools used in the research were a test, a learning management method assessment form, a learning record form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation. and content analysis The results of the research showed that 1) the teacher's learning management method consisted of 3 components, namely the ability to organize classes; ability to manage learning and the ability to measure and evaluate learners and the way to promote teachers' learning management methods is to encourage teachers to learn through professional learning communities 2) The results of creating and examining the quality of teacher development model by using lesson study development through professional learning communities that promote teacher learning management methods found that the teacher development model has 6 components as follows: Background of the format, principles, objectives, activities measurement and evaluation.

The model was at the highest level of overall suitability 3) The results of using the teacher development model found that after training, the knowledge and understanding were 72.89% that higher than before the training. All teachers had an average improvement of 72.50% and the teachers had an overall learning management method at a high level 4) The results of teacher development model assessment using lesson study development through professional learning community according to the opinions of those involved in the use of the model in terms of inputs, development process, productivity, and factors contributing to success, it was found that every factor had strengths rather than weaknesses that had to be developed and corrected.

Keywords: Teacher development model; Lesson study development; Professional learning community; Learning management

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลระนอง การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครู 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครู 3) การศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครู และ 4) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนอนุบาลระนอง จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ แบบประเมินวิธีการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูมี 3 องค์ประกอบ คือ ความสามารถในการจัดชั้นเรียน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียน และแนวทางการส่งเสริมวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู คือ การส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า รูปแบบการพัฒนาครู มี 6 องค์ประกอบ คือ ความเป็นมาของรูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล รูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครู พบว่า หลังการพัฒนาครูมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนการพัฒนาโดยรวมร้อยละ 72.89 โดยครูทุกคนมีพัฒนาการเฉลี่ยร้อยละ 72.50 และ ครูมีวิธีการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้รูปแบบในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการพัฒนา ด้านผลผลิต และด้านปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ พบว่า ทุกปัจจัยมีจุดเด่นมากกว่าจุดด้อยที่จะต้องพัฒนาและแก้ไข

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาครู; การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การจัดการเรียนรู้

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคน เพราะการจัดการศึกษา เป็นปัจจัยหลักในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด และคุณธรรมของบุคคล จากการศึกษา เปรียบเทียบสมรรถนะการศึกษาของประเทศไทยกับนานาชาติ

โดยใช้ดัชนีของสถาบันนานาชาติ เพื่อพัฒนาการจัดการ ปี 2561 ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา พบว่า อยู่ในอันดับที่ 56 จาก 63 ประเทศซึ่งยังอยู่ในอันดับตกต่ำมากที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาที่ต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนามากที่สุด สำหรับผลการทดสอบ PISA 2018 ของ OECD ปี 2561 พบว่า ประเทศไทยได้อันดับที่ 66 จาก 79 ประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD และต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Office of the Education Council Secretariat, 2018) จากผลการรายงานประจำปี 2561 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ใช้ในการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มีร่วมกัน ซึ่งผลการดำเนินงาน พบว่า สถานศึกษามีการนำกระบวนการ PLC ไปใช้คิดเป็นร้อยละ 96.54 ครูผู้สอนที่นำกระบวนการ PLC ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนคิดเป็นร้อยละ 91.41 (Office of the Basic Education Commission, 2018) การเปลี่ยนแปลงของสังคมตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 จนถึงศตวรรษที่ 21 เป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของประเทศ อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ชีวิตของประชาชนไทยและประชากรทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไป สังคมโลกมีลักษณะที่แคบลง คนในยุคศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001-2100) จึงมีลักษณะตลอดจนความสามารถและเจตคติที่แตกต่างจากคนในศตวรรษที่ 20 อย่างชัดเจน (Dechakup and Yindeesuk, 2017) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเสมือนเป็นสัญญาณเตือนว่า ทักษะทางวิชาชีพของครูไม่สามารถทำได้ในรูปแบบเดิมได้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาวิธีการเรียนรู้และพัฒนาองค์กรแบบโรงเรียนที่เรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีงานวิจัยที่แสดงถึงผลที่เกิดจาก PLC ว่าสามารถช่วยส่งเสริมสมรรถนะการสอนของครูได้และช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (Annenberg Institute for School Reform, 2013) ส่วนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study :LS) เป็นแนวคิดที่ว่าด้วยลักษณะการทำงานของกลุ่มครูที่ร่วมกันศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ในชั้นเรียน แบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในระยะยาว ในบริบทการทำงานจริงของตนเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตน และเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการนำรูปแบบการพัฒนาครูในลักษณะของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ร่วมกับกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนาครูให้มีระบบ สามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ในโรงเรียนอนุบาลระนอง โดยนำมาบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ของทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ให้มีทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพให้กับครูยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลระนอง
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียน ร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลระนอง
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลระนอง
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลระนอง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐาน วัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการร่วมมือ รวมพลังของทุกฝ่ายในการพัฒนาการเรียนการสอนสู่คุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ถือว่าทุกคนคือคนเชี่ยวชาญในงานนั้นจึงเรียนรู้ร่วมกันได้ หลักการความเชื่อของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือ ยอมรับว่าการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ของครู คือการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูมีความแตกต่างกัน การสอนบางครั้งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ และสัมพันธ์ภาพแบบกัลยาณมิตร

DuFour (2004) ระบุแนวคิดหลักในการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) ต้องมั่นใจว่าผู้เรียนได้เรียนรู้โดยต้องมุ่งความสนใจไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนและต้องสร้างการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างทั่วถึง 2) ต้องสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ เพราะการดำเนินงานของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น สมาชิกในชุมชนจะต้องทำงานร่วมกัน และสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 3) ต้องมุ่งความสนใจไปยังผลลัพธ์โดยการดำเนินงานของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะให้ความสนใจในเป้าหมายร่วมกันของทีม โดยพิจารณาจากประสิทธิภาพของผลลัพธ์คือ การทำงาน ร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ครูทุกคนในทีมมีส่วนร่วมในการประเมินระดับผลสำเร็จของผู้เรียน สร้างเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ประเภทของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

Phuangsomchit (2017) กล่าวว่า PLC สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ชุมชนมุ่งเน้นการแก้ปัญหา (Problem Solving Communities) เป็นชุมชนที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาคำคัญขององค์กรด้วยสรรพวิธี เช่น โรงเรียนมีปัญหาเรื่องเด็กขาดเรียน ครูหาทางแก้ปัญหา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้โทรศัพท์ติดตาม การเชิญผู้ปกครองมาพบ การเยี่ยมบ้าน นักเรียน การสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อค้นหาสาเหตุ ฯลฯ

2. ชุมชนมุ่งเน้นการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing Communities) เป็นชุมชนที่เน้นการค้นหาคำความรู้ใหม่มาพัฒนาการปฏิบัติงาน โดยโรงเรียนจัดเวลาให้ครูได้นำความรู้และ ประสบการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริงการเข้าฝึกอบรมการค้นคว้าวิจัย ฯ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

3. ชุมชนมุ่งเน้นการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีกว่า (Better Practice Communities) เป็นชุมชน ที่ค้นหาวิธีการ หรือแนวปฏิบัติ ที่มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิมและนำมาแบ่งปันให้สมาชิกนำไปใช้ปฏิบัติงาน เช่น โรงเรียนมีปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้วิธีที่ครูใช้ในการแก้ปัญหา คือ การให้นักเรียนมาฝึกการอ่านแบบเรียนในช่วงพักกลางวัน

4. ชุมชนมุ่งเน้นการใช้นวัตกรรม (Innovation Communities) ซึ่งนวัตกรรมอาจได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องมือ อุปกรณ์รูปแบบวิธีการ เทคโนโลยีกระบวนการ หรือระบบการทำงานเพื่อให้สมาชิกนำมาใช้ปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

Phuangsomchit (2017) นำเสนอแนวทางการนำ PLC มาใช้ใน โรงเรียนตามแนวทางของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ที่เรียกว่า PAOR ได้แก่ ขั้นตอนวางแผน (Planning) ขั้นตอนมือปฏิบัติ (Action) ขั้นตอนสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation) และขั้นตอนสะท้อนผล (Reflection) มาเป็นกรอบในการดำเนินงานได้โดยแต่ละขั้นตอนมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ขั้นตอนวางแผน (Planning) มีขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การสร้างวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายร่วมกันเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารครูในโรงเรียน พุดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้เห็นปัญหาความต้องการ ความพร้อมในการดำเนินการ ซึ่งนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งขั้นตอนนี้จะช่วยให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ก่อให้เกิดการยอมรับ เข้าใจในสภาวะการณ์และเกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

1.2 การวางแผนพัฒนาเป็นขั้นตอนที่สมาชิกทุกคนร่วมกัน ถกแถลงให้เหตุผลว่ากลุ่ม ควรมุ่งเป้าการทำ PLC ไปที่เรื่องใดปัญหาใดหรือนวัตกรรมใด มุ่งสู่เป้าหมายสุดท้าย คือ การพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก กลุ่มจึงช่วยกันวางแผนงานว่าจะดำเนินการ

อย่างไร จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างไร จะสร้างเครือข่ายอย่างไร ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรเป็นช่วงใด วัตถุประสงค์ที่ควรเป็นอะไร และทรัพยากรที่ต้องการคือ อะไรบ้าง

2. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นขั้นตอนที่กลุ่มทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ที่สำคัญ คือ การมาพบกันตามเวลาที่กำหนด นำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกัน ทำให้สมาชิกแต่ละคนได้เล่าความประทับใจ ปัญหา ความภาคภูมิใจ แนวปฏิบัติที่ดี แนวปฏิบัติที่ไม่ประสบความสำเร็จ ฯลฯ ให้สมาชิกได้รับทราบ ทำให้แต่ละคนไม่โดดเดี่ยว และสามารถเลือกแนวที่ดีของเพื่อนไปประยุกต์ใช้ในงานของตนเองได้

3. ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation) เมื่อการดำเนินงานผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกแต่ละคนนำผลการปฏิบัติมา เสนอในวงสนทนาโดยเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่า สิ่งใดบ้างที่ทำได้ดี สิ่งใดบ้างที่มีปัญหา ซึ่งขั้นนี้นิยมใช้การทบทวนระหว่าง ปฏิบัติงานที่เรียกว่า AAR (After Action Review) เป็นเครื่องมือในการสังเกตผลการปฏิบัติงาน

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflection) เป็นขั้นของการสะท้อนผลการพัฒนาความรู้ความสามารถ ของครูผ่านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ตัวครูที่เป็นสมาชิกของชุมชน นักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งผลที่ได้ คือ ข้อมูลย้อนกลับที่ สมาชิกนำมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

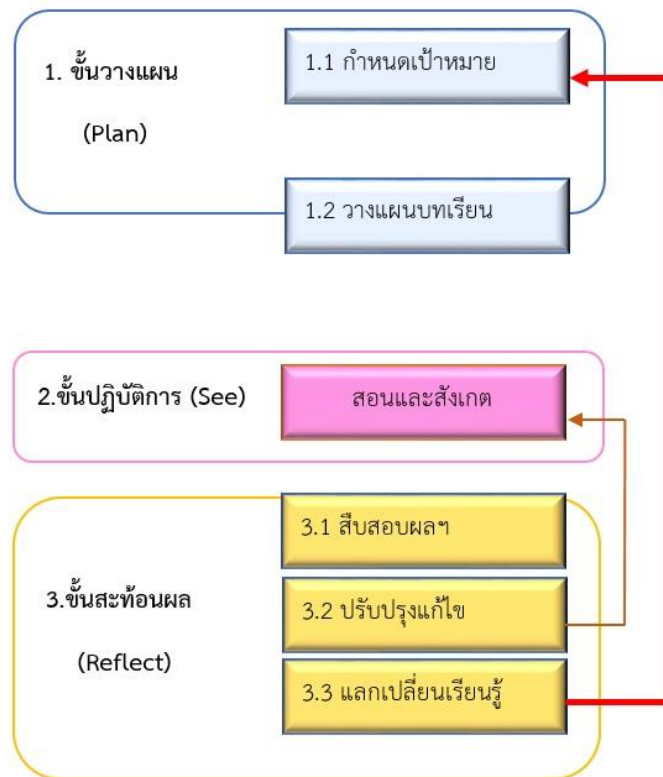
2. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study)

แนวความคิดพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวคิดหนึ่งในการพัฒนาครูวิชาชีพ (Professional Development) แนวคิดนี้ เริ่มต้นขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่น โดยพบร่องรอยหลักฐานตั้งแต่ก่อนปี 1900 (Nakatome อ้างถึงใน Fernandez และ Yoshida, 2004) และใน ค.ศ. 1870 ถือว่าเป็นการเริ่มต้นใช้แนวความคิดพัฒนาบทเรียนในชั้นเรียนอย่างเป็นทางการเป็นรูปเป็นร่าง (Chantra, 2007) แนวคิดนี้ว่า ด้วยลักษณะที่กลุ่มครูพบปะกันในระยะยาว เพื่อทำงานออกแบบ ดำเนินการทดสอบ ตรวจสอบ หรือพัฒนางานการจัดการเรียน การสอนของตนเองร่วมกัน มีตัวบ่งชี้ว่า การดำเนินการตามแนวคิดนี้เป็นที่นิยมและมีประโยชน์ต่อครูญี่ปุ่นเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับครูในระดับประถมศึกษา และเป็นแนวคิดที่เป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการพัฒนา

Stigler และ Hiebert (1999) เสนอว่า แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีพื้นฐานมาจาก แนวความคิดที่ว่า หากเรา ต้องการพัฒนาการสอน ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดที่จะทำเช่นนั้นก็คือในบริบทของบทเรียนที่ใช้จริงในชั้นเรียน ซึ่งเมื่อเราเริ่มต้น ด้วยบทเรียน ปัญหาในการประยุกต์ใช้ ผลการวิจัยใน ชั้นเรียนก็จะหมดไป แต่ความท้าทายก็คือการบ่งชี้ว่าการเปลี่ยนแปลง ในลักษณะใดที่ ส่งผลต่อ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน และเมื่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้รับการระบุอย่างชัดเจน แล้ว ความท้าทายก็คือ การแลกเปลี่ยนความรู้กับครูอื่นซึ่งประสบกับปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรือมีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่ง จากงานเขียนนี้เองส่งผลให้กระบวนการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันเป็นที่รู้จักในวงกว้างยิ่งขึ้น

Lewis.(2002) ได้เสนอว่ากระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีกระบวนการหรือขั้นตอน (Lesson Study's Steps) ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 จัดตั้งกลุ่มการศึกษาชั้นเรียน โดยมีกิจกรรมดังนี้ หาสมาชิกนัดหมาย วันเวลาที่แน่นอน จัดทำแผนการพบกัน และตั้งกฎระเบียบ ในการทำงานกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาชั้นเรียนมีกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ ตกลงเรื่องแนวการทำวิจัย เลือก เนื้อหาวิชา และ คัดเลือกหน่วยที่จะทำ ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการทำวิจัย โดยการศึกษาแผนการวิจัยพัฒนาแผนการสอน และขอคำปรึกษาจาก ผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 4 สอนและสังเกตการสอน โดยการเก็บข้อมูลตามที่ตั้งเอาไว้ ขั้นตอนที่ 5 อภิปรายและวิเคราะห์ผลการวิจัย ชั้นเรียน และ ขั้นตอนที่ 6 สะท้อนผลและวางแผนขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนสำคัญของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอนหลักที่มีลักษณะการดำเนินงาน เป็นวงจร Plan – See – Reflect (Trivarunyu, 2014) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันตามกระบวนการ Plan See Reflect

3. การจัดการเรียนรู้

Hough & Duncan (1970) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผลเป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเอง อย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจ ในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหา ได้เหมาะสม สอดคล้องกับท้องถิ่น 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ 3) ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้ และ 4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

Desai, Dame Wood, & Jones (2001) สรุปว่า องค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ 1) การสื่อสารระหว่างครูและผู้เรียน 2) การสร้างแรงจูงใจ 3) การจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

Conant, Smart, & Kelley (2003) สรุปว่า คุณลักษณะหรือองค์ประกอบที่สำคัญของการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ 1) การมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 2) การมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน 3) การใช้เทคนิคการใช้คำถาม และ 4) การวัดและประเมินผลที่มีเกณฑ์ที่ยุติธรรมและทำทนาย

Borich (2004) สรุปว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ 1) การจัดการชั้นเรียน 2) การจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์ สำหรับผู้เรียน 3) การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเหมาะสมกับเนื้อหา 4) การใช้กลยุทธ์ในการตั้งคำถาม และ 5) การวัดและประเมินผลผู้เรียนที่หลากหลาย เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม การควบคุม ติดตาม และตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับในโอกาสที่เหมาะสม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่เป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลระนอง ซึ่งกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ

- 1.1 องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครู
- 1.2 แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู
- 1.3 รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากร คือ ครูที่สอนในโรงเรียนอนุบาลระนอง จำนวน 86 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่สอนในโรงเรียนอนุบาลระนอง จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระฯ กำหนดกลุ่มสาระฯ ละ 4 คน ครูปฐมวัย 4 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร คือ

- 3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- 3.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู
- ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู
- ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู
- ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

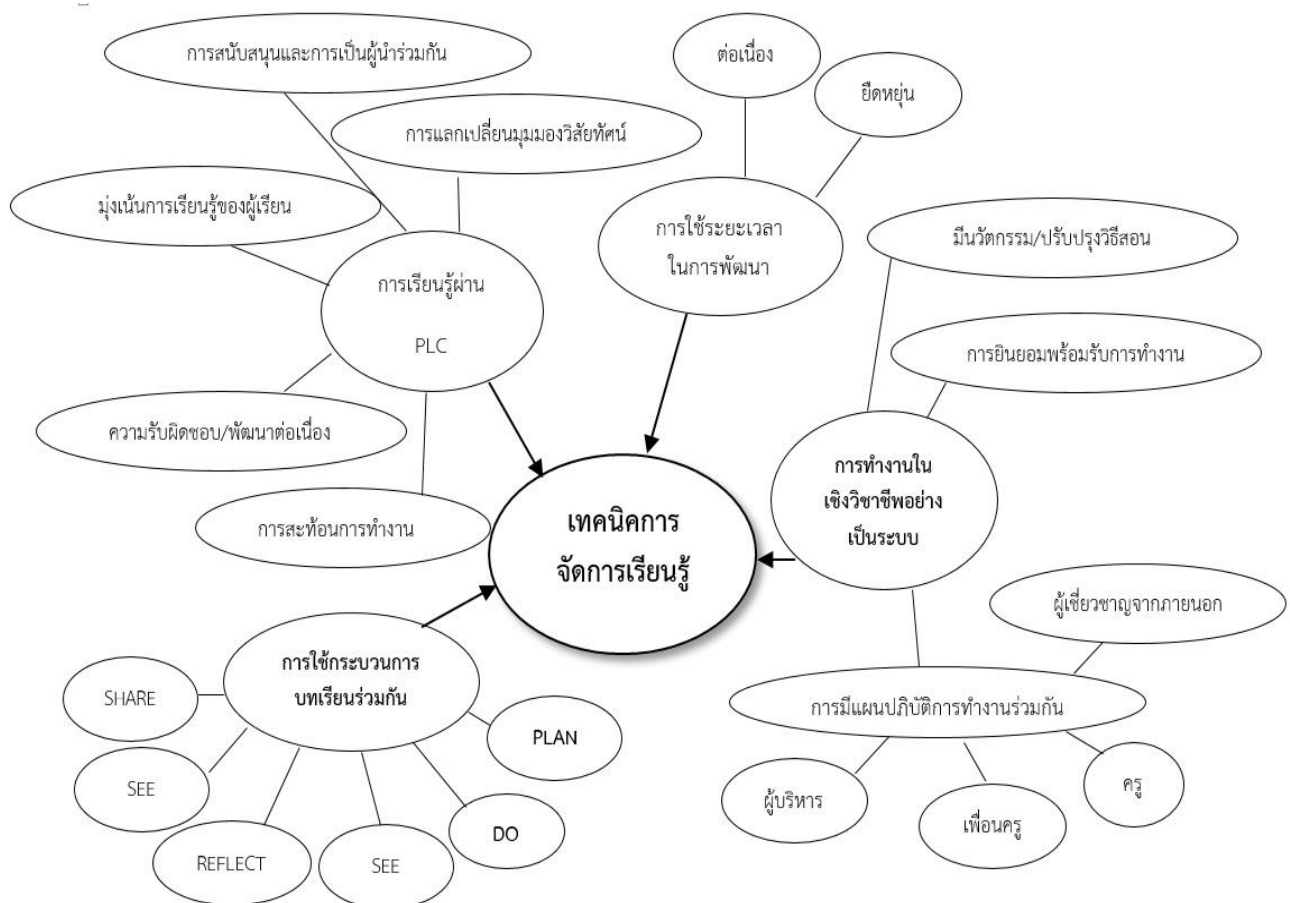
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และ 3) แบบบันทึกผลการทดลองใช้ 4) แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ 5) แบบประเมินพฤติกรรมการสอน 6) แบบบันทึกการเรียนรู้ของครู และ 7) แบบบันทึกในการประชุมกลุ่มย่อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

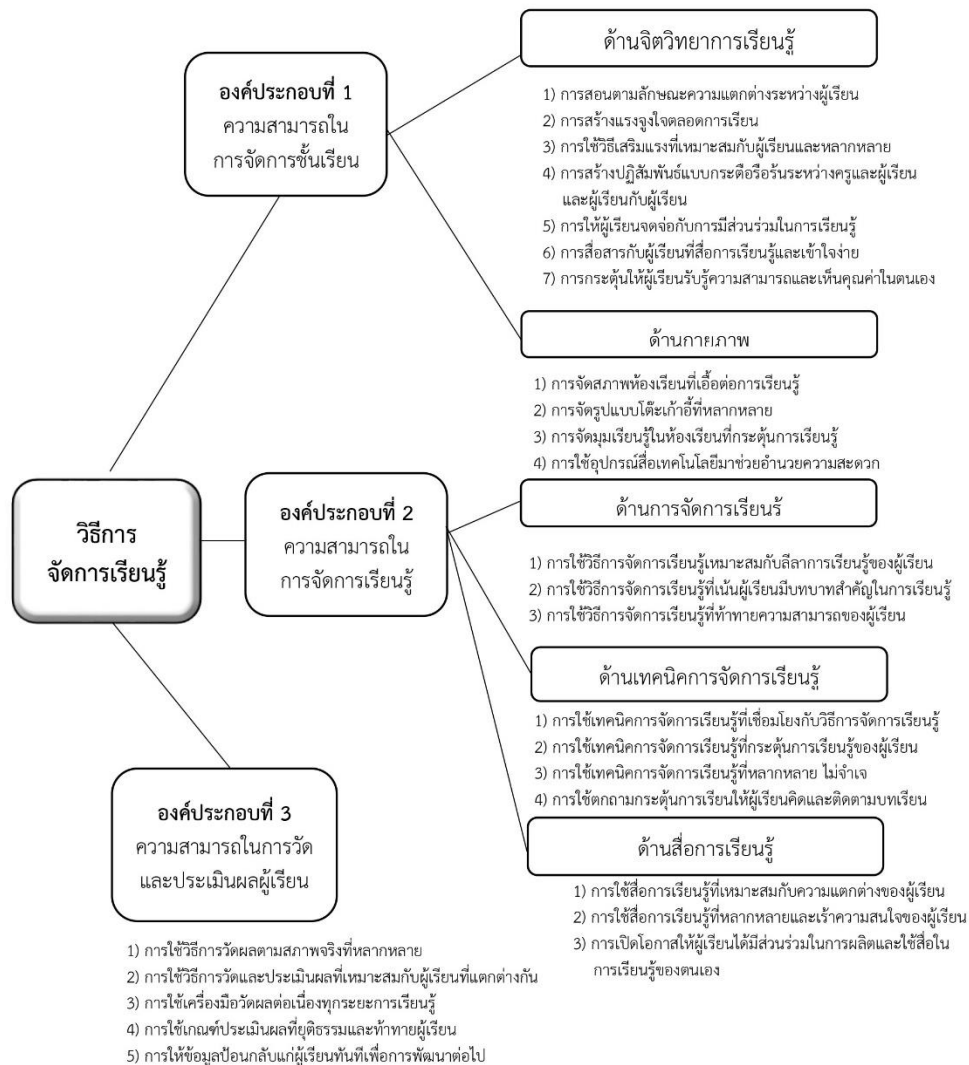
1. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมวิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่า แนวทางในการพัฒนาครูที่จะทำให้มีเทคนิคการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหลายแนวทางที่ต้องใช้ร่วมกัน คือ แนวทางการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา การได้ทำงานในเชิงวิชาชีพอย่างเป็นระบบ การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

2. ผลการศึกษาขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูมี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการจัดการชั้นเรียน องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียน แสดงได้ดังภาพที่ 3

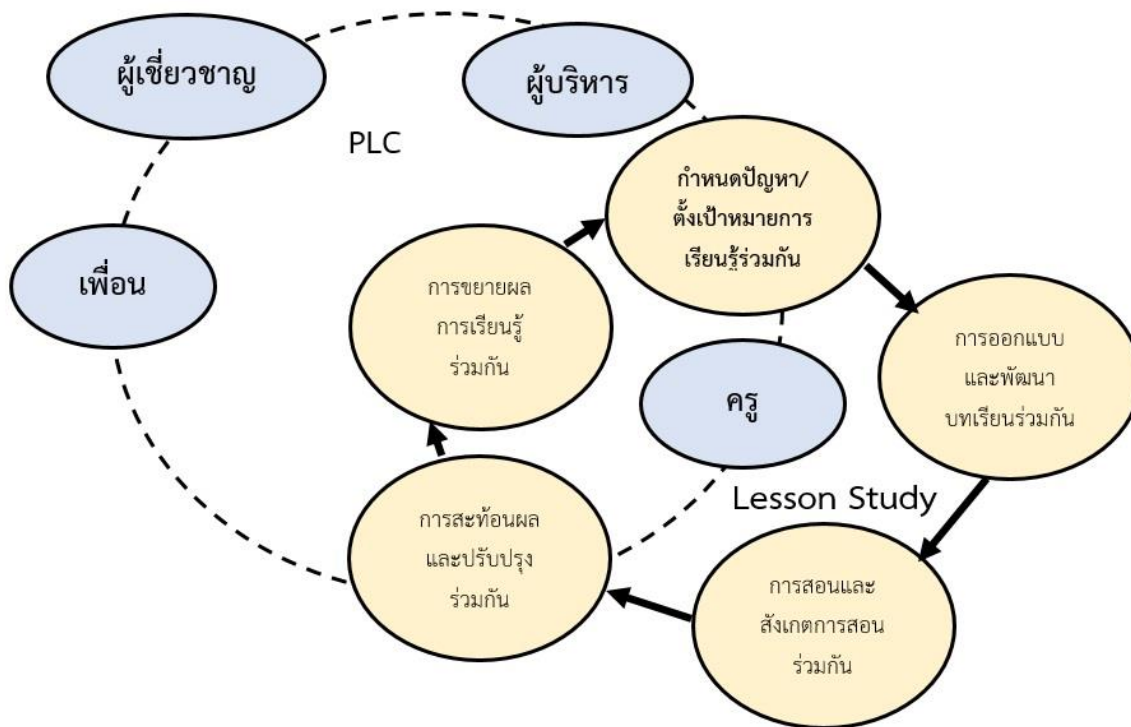

ภาพที่ 3 แสดงองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครู

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

1. รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ดำเนินการโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการ

เรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาครูให้สามารถทำงานร่วมกัน ซึ่งจะมีกระบวนการของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ประกอบด้วย การกำหนดปัญหาและตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน การออกแบบและพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การสอนและสังเกต การสอนร่วมกัน การสะท้อนผลและปรับปรุงร่วมกัน และการขยายผลการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกระบวนการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้สูงขึ้น นำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำเสนอโดยสังเขปดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงกระบวนการสร้างรูปแบบในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู นำเสนอดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน (N = 8)

ข้อ	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. ความเป็นมา				
1.1	ระบุที่มาของรูปแบบชัดเจน	4.57	0.79	มากที่สุด

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	1.2 ระบุปัญหาชัดเจน	4.43	0.53	มาก
	1.3 ระบุแนวทางการพัฒนาชัดเจน	4.43	0.79	มาก
	รวม	4.48	0.70	มาก
2. หลักการ				
	2.1 หลักการของรูปแบบสามารถนำไปใช้ได้	4.57	0.53	มากที่สุด
	2.2 หลักการของรูปแบบเหมาะสมกับรูปแบบ	4.71	0.49	มากที่สุด
	2.3 หลักการของรูปแบบมีความครอบคลุม	4.57	0.53	มากที่สุด
	รวม	4.62	0.50	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์				
	3.1 มีความสอดคล้องกับหลักการ	4.71	0.49	มากที่สุด
	3.2 ครอบคลุมประเด็นปัญหาในการพัฒนารูปแบบ	4.43	0.53	มาก
	3.3 ระบุสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวครู	4.57	0.53	มากที่สุด
	รวม	4.57	0.51	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรม				
	4.1 ขั้นตอนกิจกรรมสามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู	4.71	0.49	มากที่สุด
	4.2 มีวิธีการและขั้นตอนกิจกรรมเหมาะกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	4.57	0.79	มากที่สุด
	4.3 สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้	4.71	0.49	มากที่สุด
	4.4 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.86	0.38	มากที่สุด
	4.5 ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาที่เรียนร่วมกัน ได้ถูกต้อง	4.14	0.69	มาก
	4.6 ดำเนินการตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้ถูกต้อง	4.29	0.76	มาก
	รวม	4.55	0.63	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล				
	5.1 วิธีการวัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.71	0.49	มากที่สุด
	5.2 เครื่องมือวัดสอดคล้องกับสิ่งที่วัด	4.71	0.76	มากที่สุด
	5.3 เกณฑ์การประเมินสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.43	0.79	มาก
	รวม	4.62	0.67	มากที่สุด
6. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ				
	6.1 มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของรูปแบบที่เหมาะสมกับรูปแบบ	4.57	0.53	มากที่สุด
	6.2 ระบุปัจจัยที่เอื้อที่เพียงพอต่อความสำเร็จของรูปแบบ	4.43	0.53	มาก
	รวม	4.50	0.52	มาก
	รวมทั้งหมด	4.56	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า รูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้การพัฒนาที่เรียนร่วมกัน ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ พบว่า มีองค์ประกอบที่มีระดับความ

เหมาะสม ในระดับมากที่สุด 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ การวัดและประเมินผล วัตถุประสงค์และการจัดกิจกรรม ตามลำดับ สำหรับองค์ประกอบที่มีระดับความเหมาะสมในระดับมาก มี 2 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และความเป็นมาตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการศึกษาพัฒนาการความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ก่อน และหลังการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ครูมีพัฒนาการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูงขึ้น จากก่อนการพัฒนาโดยรวมร้อยละ 72.89 โดยครูทุกคนมีพัฒนาการมากกว่าเฉลี่ยร้อยละ 72.55 ด้านความรู้ความเข้าใจ 72.89

ตอนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนา บทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูในกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและผู้เชี่ยวชาญภายนอก ในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการพัฒนา ผลผลิต และปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ โดยใช้การประชมกลุ่มย่อยแสดงผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบ พบว่า มีจุดเด่นมากกว่าจุดที่ต้องแก้ไขและพัฒนา

ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งเสริมวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 2 – 4 ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 6 องค์ประกอบ คือ ความเป็นมาของรูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล และปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้เนื่องมาจากรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study Process) ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ได้ผ่านกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบ เกิดจากการวิเคราะห์เพื่อระบุปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเรียนการสอน โดยการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ทั้งจากนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาในประเทศ เป็นการผสมผสานหลักการแนวคิดที่ลงตัว จึงเป็นการพัฒนาตามขั้นตอนที่ถูกต้อง โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ และปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วทำการทดลองใช้รูปแบบ โดยนำผลมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นนำรูปแบบไปใช้จริงในชั้นเรียน มีการประเมินและปรับปรุงรูปแบบอีกครั้งหลังการประเมิน ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ Willer (1967), Nadler & Nadler (1991), Buason (2013) และ Khamanee (2011) ที่ได้สรุปแนวคิดสำคัญของการพัฒนารูปแบบไว้ว่า ต้องมีการวิเคราะห์และระบุปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเรียนการสอน จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปการออกแบบและพัฒนารูปแบบ โดยเริ่มจากกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระเบียบ การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ การนำรูปแบบไปทดลองใช้และใช้จริง จากนั้นการประเมินและปรับปรุงรูปแบบให้ดียิ่งขึ้นให้สะดวกต่อการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งผลการวิจัยนี้มีผลในทำนองเดียวกับผลการวิจัยของ Ruangrueng (2019) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ส่งเสริมศิลปะการสอนของครู ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบศิลปะการสอนของครู และแนวทางการส่งเสริมศิลปะการสอนของครู 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ และ 4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Lum Noi (2018) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ขั้นตอน

2 สร้าง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล และขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สรุปได้ว่า การยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมนั้น รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความเหมาะสม

2. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูง ขึ้นจากก่อนการพัฒนาโดยรวมร้อยละ 72.89 โดยครูทุกคนมีพัฒนาการเฉลี่ยร้อยละ 72.55 ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจาก การดำเนินการวิจัยได้มีการเตรียมการที่ดี โดยประสานกับกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกับทีมผู้บริหารและคณะครู จากนั้นจึงชี้แจงกระบวนการพัฒนาครูอย่างละเอียด ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู มีกระบวนการในการพัฒนาครูที่ดี โดยมีการเตรียมความพร้อมก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ การจัดกิจกรรมในการเตรียมความพร้อม ได้แบ่งการเตรียมความพร้อมออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างการยอมรับร่วมกัน เพื่อให้ครูเห็นความสำคัญของคุณค่าในตนเอง การทำงานร่วมกัน และความสำคัญ ของวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู ความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและความสำคัญของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จากนั้นเข้าสู่ระยะที่ 2 การสร้างความรู้สู่การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูประกอบด้วยเรื่องที่ 1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ ที่เริ่มจากกิจกรรมให้ครูทุกคนแชร์ประสบการณ์สอนที่ประทับใจที่ใช้แล้วมักจะประสบความสำเร็จ เรื่องที่ 2 คุณลักษณะครูที่มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี เรื่องที่ 3 องค์ประกอบของวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การจัดการชั้นเรียน ในด้านจิตวิทยาการเรียนรู้และในด้านกายภาพ การจัดการเรียนรู้ ในด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้และด้านสื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีกิจกรรมที่ดีตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ประกอบด้วย การกำหนดปัญหาและตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน การออกแบบและพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การสอนและสังเกตการสอนร่วมกัน การสะท้อนผลและปรับปรุงร่วมกัน และการขยายผลการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีการดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการแนวคิดที่ว่าในการพัฒนาครูที่ตรงกับความต้องการของครูส่งผลให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนามาใช้ในสถานการณ์จริงในชั้นเรียนได้ (Office of the Education Council Secretariat, 2018)

2.2 ครูมีวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีการฝึกซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน 2 ครั้ง ใน 1 ภาคเรียน ซึ่งมีเวลาต่อเนื่องและเพียงพอต่อการพัฒนา จึงทำให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้และพัฒนาแผนการจัดการเรียนที่จะนำวิธีการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในพัฒนาผู้เรียน มีกระบวนการที่ได้บททวนสะท้อนคิดร่วมกันหลาย ๆ ครั้ง ทำให้ครูในกลุ่ม PLC มีความเข้าใจและเห็นแง่มุมในการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น สามารถพัฒนาต่อยอด และนำไปจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี อีกประการหนึ่งการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยช่วยให้ครูก่อเกิดองค์ความรู้ใหม่และเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้นสามารถจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการแนวคิดที่ว่ากระบวนการพัฒนาครูโดยใช้บริบทชั้นเรียนและสถานศึกษาเป็นฐานที่ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องบนฐานของความเข้าใจในบริบทและสภาพปัญหาจริงของผู้เรียนและสถานศึกษาของตน ถือเป็นการพัฒนาครูที่คืนครูสู่ศิษย์สร้างการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนได้ (Trivarunyu, 2014) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Orlich (1989) ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School – Based Model) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการเปลี่ยนแปลง โดยการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานพื้นฐานในการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่บุคลากรและก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรอย่างแท้จริง นอกจากนี้ Henderson (1979) อ้าง

ถึงใน Orlich, 1989) ได้กล่าวถึง การพัฒนาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า การพัฒนาจะต้องมุ่งเน้นไปที่ตัวบุคลากรเป็นสำคัญ และในการกำหนดแผนการดำเนินงานใด ๆ จะต้องเริ่มต้นจากการประเมินความต้องการขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนั้น ๆ ก่อนที่จะนำมาปฏิบัติพร้อมทั้งประเมินความต้องการและความสนใจของบุคลากร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร และสอดคล้องกับ Sirotic (2015) ได้ศึกษาการพัฒนาความรู้ผ่านการศึกษาบทเรียน : กรณีศึกษาการเรียนรู้ร่วมกันของครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน Nauerth (2015) ได้ศึกษาผลการใช้การศึกษาบทเรียนในการพัฒนาวิชาชีพครูต่อความสามารถในการรับรู้และความคาดหวังในผลสำเร็จของตนเอง พบว่า ครูมีระดับความสามารถในการรับรู้และความคาดหวังในผลสำเร็จเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสิทธิภาพและความเชื่อมั่นของครูมีผลเชิงบวกต่อการพัฒนาวิชาชีพ โดยใช้วิธีการศึกษาบทเรียน นอกจากนี้ยังมีผลในทำนองเดียวกับงานวิจัยของ Thanomcha (2017) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ผลการเรียนรู้ของครูเกิดการพัฒนาดตนเองที่สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในประเด็นหลักของการจัดการเรียนรู้คือ 1) การวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ 3) การประเมินผลการเรียนรู้

ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียน ร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูช่วยพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้นและครูเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานร่วมกันน่าจะเนื่องมาจากเป็นการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อนครู ผู้เชี่ยวชาญภายนอก และผู้บริหาร ทำให้เกิดความกระตือรือร้นและความพยายาม ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูในขั้นการออกแบบและพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยครูในแต่ละกลุ่ม PLC ควรเพิ่มระยะเวลาในการออกแบบและพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้มากขึ้นและต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ครูมีเทคนิคและมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเหมาะสมเนื้อหา กิจกรรม สถานที่ ระยะเวลา และความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลดีต่อครูและต่อคุณภาพของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรพิจารณาภารกิจของโรงเรียนและภารกิจของกลุ่มครู ทำให้พบว่าบางครั้งกลุ่มครู และผู้วิจัยไม่สามารถดำเนินกิจกรรมการใช้รูปแบบได้ตามวันและเวลาที่กำหนด เนื่องจากกลุ่มครูติดภารกิจในการเตรียมงานสำคัญต่างๆ ของโรงเรียนและติดภารกิจส่วนตัว จึงต้องเลื่อนวัน และเวลาในการดำเนินกิจกรรมตามแหล่งเรียนรู้และบุคลิกลักษณะในการสอนควรเริ่มจาก 1) การทำงานร่วมกับผู้อื่นและ 2) ความรับผิดชอบตามรูปแบบ ดังนั้นการนำรูปแบบไปใช้ที่ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของตารางและปฏิทินการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา ในระยะยาวให้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียนของครู อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสะท้อนผลในด้านกรวัดและประเมินผลผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการจัดการชั้นเรียนด้านกายภาพของครู อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการจัดการชั้นเรียนด้านกายภาพ เช่น การจัดรูปแบบโต๊ะเก้าอี้ที่หลากหลายตามกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดมุมเรียนรู้ในห้องเรียนที่กระตุ้นการเรียนรู้ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนและการร่วมกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียนและนำไปสู่การเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- Annenberg Institute for School Reform. (2013). *Professional learning communities: Professional development strategies that improve instruction* (Online). Retrieved on May 2, 2016, from <http://www.annenberginstitute.org/pdf/proflearning.pdf>
- Borich. (2004). *Effective teaching method* (2nd edition.). New York: Macmillan.
- Buason, R. (2013) *Qualitative research in education*. (4th printing) Bangkok: Publisher of Chulalongkorn University.
- Chantra, C. (2007). Developing the quality of teaching and learning mathematics through the process Lesson study. *My Math Magazine*, 3(6), 43-47.
- Conant, J.S., Smart, T.D., & Kelley, A.C. (2003). Mastering the art of teaching: Pursuing excellence in a new millennium. *Journal of Marketing Education*, 25(1), 71-78.
- Dechakup, P., Yindeesuk, P. (2017). *Teacher's 7C skills 4.0*. Chulalongkorn Publishing House University, Bangkok.
- Desai, S., Dame wood, E., & Jones, R. (2001). Be a good teacher and be seen as a good teacher. *Journal of Marketing Education*, 23(2), 136-144.
- DuFour, R. (2007). Professional learning communities: A bandwagon, an idea worth considering, or our best hope for high levels of learning. *Middle School Journal*, 39(1), 4-8.
- Fernandez, C. and Yoshida, M. (2004). *Lesson study: A Japanese approach to improving mathematic teaching and learning*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate.
- Hough, B., & Duncan, K. (1970). *Teaching description and analysis*. Addison: Westlu.
- Khmanee, T. (2011). *Teaching style: various options*. (14th edition). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Lewis, C. (2002). *Lesson Study: A handbook of teacher-led Instructional change*. Philadelphia: Research for better schools, Inc
- Lum Noi, A. (2018). *Professional learning community management model of International standard school*. Doctorate of Education Administration Education. Nakhon Sawan Rajabhat University.
- Nadler, L. (1991). *The Handbook of Human Resource Development*. New York: Wiley.
- Nauerth, D. A. (2015). *The impact of lesson study professional development on teacher self-efficacy and outcome expectancy*. Doctoral dissertation, Philosophy, Department of Curriculum and Instruction, Kansas State University.
- Office of the Basic Education Commission. (2018). *Manual for driving training PLC (Professional Learning Community) process*. Professional learning community to educational institutions.
- Office of the Education Council Secretariat. (2018). *National Education Plan 2017-2036*. First Edition Bangkok: Sweet Pepper Graphic.
- Orlich, D.C., (1989) *Staff Development: Enhancing Human Potential*. Boston: Allyn and Bacon.
- Phuangsomchit, C. (2017). Building Relationships between Schools and Communities. *Veridian E-Journal, Silpakorn University: Thai version in the field of humanities, social sciences and arts*, 10(2), 1342-1354.
- Ruangrueng, W. (2019). *Teacher Development Model Using Lesson Development Together through the Community of Education .Professional learning that promotes the art of teaching of teachers*. Ph.D. thesis Graduate (Course and Teaching Program). Naresuan University, Phitsanulok.

- Sirotic, N. (2015). *Knowledge growth through lesson study: A case of secondary mathematics teachers' collaborative learning*. Doctoral dissertation, Mathematics Education Program, Faculty of Education, Simon Fraser University
- Stigler, J.W., & Hiebert, J. (1990). *The teaching gap: Best ideas from the world's teaching for improving education in the classroom*. New York: Free.
- Thanomchat, W. (2017). *Development of an experience-based learning program to develop learning management for early childhood children in the Alpha generation for teachers* Department of Early Childhood Education. Research Fund Ramphaiphon Rajabhat University.
- Trivarunyu, C. (2014). Lesson Study: A new alternative for learning development. *Teaching. Journal of Education*, 37(3), 131-149.
- Trivarunyu, C. (2017). Building a Community of Professional Learning by Developing Lessons Together: Concepts and approaches to success. *Journal of Education*, 45(1), 299-319.
- Willer, R.H. (1967). *Leader and leadership process*. Boston: Irwin / McGraw-Hill.